

Jubileum

De Faunabescherming 20 jaar!

Twintig jaar Stichting De Faunabescherming, is dat aanleiding voor een groot feest? Nou, dat denken we eigenlijk niet. Tenslotte hadden we ooit, héél lang geleden de vaste overtuiging, dat we hoogstens tien jaar zouden hoeven te bestaan.

Want welk weldenkend mens kon het nu eens zijn met het feit, dat enkele tienduizenden mensen, mannen vooral, uitsluitend voor hun eigen plezier naar schatting twee miljoen dieren doden? Vrijwel het gehele platteland, maar ook het grootste deel van onze natuurgebieden, wordt bejaagd. Als wij de hele bevolking deelgenoot zouden kunnen maken van onze ervaringen met de jacht, zou het snel afgelopen moeten zijn. Onze redenering was, dat een grote meerderheid zich tegen de jacht zou keren, als ze maar voldoende op de hoogte waren van de feiten. Vijftig procent van die bevolking, vrijwel het hele vrouwelijke deel, en zeker meer dan de helft van de mannen, zouden wij achter ons moeten kunnen krijgen. Helaas, die tien jaar was niet voldoende, en na ruim veertig jaar bestaan we nog steeds. Tijd voor een terugblik. Hoe begon het allemaal en wat is er in die tijd gebeurd? En ook: wat is er in de loop der tijd bereikt en wanneer denken we klaar te zijn...

Bols' Snippenclub

Het is opvallend, dat alle betrokkenen van het eerste uur beschikten over een flinke hoeveelheid negatieve ervaringen met de jacht in de praktijk. Geheel in tegenstelling tot wat jagers altijd beweren, zijn en waren de felste tegenstanders,

mensen die hebben gezien hoe het er bij de jacht aan toegaat. En dus niet de onwetende stadsmensen met een Bambi-complex, die achter hun computer betweterig zitten te doen. Het zou leuk zijn, om ooit die persoonlijke motivatie van een aantal van die mensen van het eerste uur eens op papier te zetten, misschien iets voor het volgende jubileum. Hier alvast wat persoonlijke herinneringen. Eind jaren vijftig, begin jaren zestig van de vorige eeuw bracht ik met een stel bevriende vogelaars iedere vrije minuut door in de Amsterdamse Waterleidingduinen. Voor ons was het een paradijs, waar het wemelde van de broedende Kievieten, grutto's, wulpen, wielewalen, paapjes, steenuilen, ransuilen, torenvalken, en nog veel meer. Maar ook voor de jagers was het een paradijs. Het duin was opgedeeld in vele jachtvelden, allemaal van hele of halve adellijke lieden. En allemaal kweekten ze op grote schaal fazanten, waar hun jachtopzichters over waakten. Door legaal kraaiachtigen te bestrijden, onder andere met gifreien, maar ook illegaal door dwars door de nesten van broedende torenvalken en ransuilen te schieten en door op grote schaal wezels, hermelijnen en bunnings te vangen met klemmen

(sprenkels). In de herfst werden er aan de lopende band drijfjachten gehouden, regelmatig was ook prins Bernard van de partij. Met auto's door het terrein crossen, hysterisch rennende en blaffende honden, schreeuwende en met stokken

Felste tegenstanders, mensen die hebben gezien hoe het er bij de jacht aan toegaat

Oprichtingsvergadering 21 februari '76

naam + woonplaats	handtekening
M van Olphen - moes D. Raap	Godtpherd
A. F. van Olphen D. Haag	Abdij
Anneke v. Swelm-Duyndam - Rijswijk	J.H. van der Duijn
J. Steenman - A.B. Yd. K.W.K.V. D. Entelagen v. Vrijland	J.H.
B.M.G. v. d. Kieboom	M. van der Meer
J. Jagershuizen N102 Tuzel	J. Jagershuizen
H. Landman Rotterdam	H. Landman
W van Hattum Rotterdam	W. van Hattum
dikke nekhare Wt.	
Drechtenhaar al wat leeft. - traalte -	M. van der Meer
A. Heeres Diemen	A. Heeres
Guns van Duijn Diemen	Guns van Duijn
Mw. E.A. Vreedenberg, bestuurslid F.D.O.N. St. Anthonisstr. 23 A'foort.	E.A. Vreedenberg
G. Drost Theo Mann - Bouwmeesterlaan 538	G. Drost
J.M. Jellacher - Populierenlaan 114 Hobbly	J.M. Jellacher
H.R.H. Siccaama Fred. Her. drukklein 9. Der Haag	H.R.H. Siccaama

Foto's: Harm Niesen

Deel van de
presentielijst van
de oprichtings-
vergadering van
de Stichting Kritisch
Faunabeheer,
21 februari 1976

slaande drijvers. Het oogstseizoen was onverbiddelijk aangebroken. Na afloop van de jacht werd het tableau uitgelegd: vooral grote aantallen fazanten, konijnen en eenden, maar ook heel veel houtsnippen. Het was de tijd van de Bols' Snippenclub: iedereen die met z'n dubbelloops in één keer twee snippen had geschoten, kreeg de rest van z'n leven ieder jaar gratis een fles jenever. Geen toeval natuurlijk, bij iedere jachtpartij vloeyde de drank rijkelijk. Wij waren min of meer in oorlog met deze lieden. We bouwden kunstnesten van kippengaas met een ijzeren plaat in de bodem om de broedende roofvogels te beschermen en sommigen van ons deden per onge-

luk hun behoefte op de eieren van de broedende fazanten. Jaren later, in de jaren 70, kregen we als bestuur van de Noord-Hollandse vogelwerkgroep te maken met de hobby van zuurkoolkoning Peter Verburg (een kwalificatie van de onvolprezen Bert Garthoff van Weer of Geen Weer), die in de Langedijk met z'n vrienden enorme aantallen meerkoeten schoot en de creperende vogels en de bergen patroonhulzen gewoon aan hun lot overliet. Zogenaamd om gewassen als witte kool, andijvie en witlof te beschermen. Wij besloten een uitgebreid onderzoek te organiseren naar die zogenaamde schade en naar de schietexpedities. Die vonden plaats in de winter, als

Kievietensymposium, Zutphen 22 januari 1977

er grote groepen meerkoeten aanwezig waren, terwijl de schade vooral in de zomer zou worden veroorzaakt. Met andere woorden: waren de meerkoeten die geschoten werden wel dezelfde als de veroorzakers van de schade? Het mondde uit in het bekende boekje "De Meerkoet". Tegelijkertijd vroegen wij ons af, in hoeverre dit soort praktijken normaal waren.

Stichting Kritisch Faunabeheer

Toen kort daarna, het zal halverwege 1975 zijn geweest, bleek dat Vogelbescherming de minister had geadviseerd de jacht op de goudplevier vooral maar niet af te schaffen, was de boot echt aan. De directeur van Vogelbescherming was een actief plezierjager en in de besturen van zowel Natuurmonumenten en Vogelbescherming zaten qualitate qua altijd vertegenwoordigers van de KNJV. We geloofden onze ogen en oren niet. Eén ding was wel zeker: hiervan waren de leden van deze verenigingen vast niet op de hoogte. Tijd om iets te gaan doen. Onder de toen al 80 vogelwerkgroepen in het hele land hebben we een enquête gehouden, met de vraag wat zij van deze hele gang van zaken vonden. Dat was soms aan dovemansoren gericht, want vooral in het oosten en noorden van het land bleken er in de besturen van die vogelwerkgroepen nogal eens jagers te zitten. En dan kwam er geen antwoord of een soort verontschuldiging. Maar desondanks kwamen er zoveel klachten en zoveel frustraties naar voren, dat we vonden dat we een club moesten oprichten. En om te voorkomen dat ook die zou worden geïnfiltreerd door jachtgezinden, moest het wel een stichting worden. In de Brakke Grond in Amsterdam en in het bijzijn van een aantal journalisten is dat op 21 februari 1976 gebeurd, onder de naam Stichting Kritisch Faunabeheer.

Flora- en faunawet

Dat vereist enige uitleg. De term Kritisch was bijna vanzelfsprekend, er waren heel veel maatschappij-kritische organisaties in die tijd. Faunabeheer sloeg op de Directie Faunabeheer van het Ministerie van Landbouw, daar werd alles wat met jacht te maken had bekostuofd en beslist. En wij waren uiterst kritisch tegenover die Directie...

Ruim twintig jaar heeft die naam bestaan, ook toen er allang geen Directie Faunabeheer meer bestond, maar kennelijk stoorden niet heel veel

Het Meerkoetenboekje 1973, met koffievlek en prijs in guldens

mensen zich aan die toch wat vreemde naam. Sterker nog, ik ken mensen die nog steeds over SKF spreken. Wat niet wegneemt, dat toenmalig bestuurslid en de nu na jaren teruggekeerde, Niko Koffeman als marketing-man erg tegen de oude naam was. Het had een negatieve uitstraling, was niet wervend genoeg. Maar ook met "Faunabescherming" was niet iedereen blij: het zou de indruk kunnen wekken, dat wij zielige diertjes in de natuur zouden willen gaan vertroetelen. Een betere naam hebben we echter niet kunnen bedenken. Bij het doorbladeren van alle oude Argussen vallen veel dingen op. En niet alleen, dat sommige mensen ouder zijn geworden of niet meer in leven zijn. Behalve dat

Internationale anti-jachtdag Drielandenpunt Vaals, 4 oktober 1987

we een groot aantal symposia hebben georganiseerd over nogal uiteenlopende onderwerpen, als vossen, kraaiachtigen, kievitseieren rapen, sportvisserij en natuurbeheer in de toekomst, werd er intensief actie gevoerd. Vooral om alle besturen van de vaderlandse natuurbeschermingsorganisaties zover te krijgen, dat zij het bekende principiële standpunt "Geen jacht, tenzij..." accepteerden. In ieder geval in woorden, hebben ze dat standpunt allemaal geaccepteerd. In de praktijk echter nog steeds niet. Ludieke, geweldloze demonstraties vonden toen regelmatig plaats en dat gebeurt, jammer genoeg wat minder frequent, nog steeds. Bijna tegelijk met onze naamsverandering begonnen de voorbereidingen voor de Flora- en faunawet, als uitvloeisel van de motie Beekmans uit 1976 (jazeke, door ons voorbereid) om alle wetten op het gebied van de natuur in één nieuwe wet samen te voegen. Groot verschil in vergelijking met de nieuwe Wet Natuurbescherming, die vanaf 1 januari 2017 in de plaats van de Flora- en faunawet is gekomen: de aandacht die de laatste kreeg van de Kamerleden en vooral ook de kennis over het onderwerp van de Kamerleden. En hoewel we aanvankelijk redelijk tevreden waren over het wetsontwerp, konden we in de vele gesprekken met fractiespecialisten niet heel veel veranderen. Dat gebeurde wel bij de behandeling van de wet in de Tweede Kamer. Dankzij CDA en VVD en meer dan 200 amendementen bleef er van ons enthousiasme weinig over. De vrees van de toenmalige voorzitter De Quay van de jagersvereniging: "Als dit doorgaat, betekent dit het einde van de jacht in ons land", is helaas geen werkelijkheid geworden. De - toen - nieuwe wet delegeerde het belangrijkste deel van het beleid ten aanzien van jacht en "beheer" aan de provincies en er werden provinciale Faunabeheereenheden en Faunabeheerplannen geïntroduceerd. Dat had voor ons als belangrijke consequentie dat alle provinciale ontheffingen en vergunningen, om beschermde diersoorten toch te kunnen bestrijden bij de rechter aangevochten konden worden. Dat hebben we sindsdien op behoorlijk grote schaal gedaan. Maar gezien het enorme aantal ontheffingen dat jaarlijks wordt afgegeven, was en is dit fysiek onmogelijk. Bovendien is een overwinning in zo'n zaak maar een enkele keer een echte definitieve overwinning. Ontelbare procedures om de vos een betere bescherming te geven, hebben feitelijk niets opgeleverd. Wat

bijvoorbeeld wel echt gewonnen is: een zeer aanzienlijke beperking van de mechanische kokkelvangst in de Waddenzee, een verbod op het rapen van kievitseieren, zolang het niet héél véél beter gaat met de kievit in reguliere weidegebieden en definitieve bescherming van de dwerggans: het Ministerie van Landbouw wilde die op aanraden van een bekende ganzendeskundige actief laten uitroeien.

Natuurlijkehebbers

Maar hebben we nu eigenlijk wat bereikt in al die jaren? Vast en zeker wel. Er wordt in heel veel kringen, van gewone natuurgenieters tot aan ambtenaren en beleidsbepalers, anders tegen jacht en "beheer" aangekeken. Het schieten van alle soorten snippen en ganzen en bijna alle soorten eenden mag niet meer. Maar we zijn er nog lang niet. Nog steeds schreeuwen boeren moord en brand bij zelfs de meest onbenullige en onbewezen vormen van "schade". Nog steeds doen ze daar zelf nauwelijks iets tegen en gaan zij alleen akkoord met zo krachtig mogelijke bestrijding. Zelfs als volkomen duidelijk is dat het niets helpt (bij zomerganzen) of dat het zelfs averechts werkt (bij vossen). Nog steeds wordt natuurbeheer buiten de reservaten in ons land geheel gedomineerd, om niet te zeggen gegijzeld, door boeren en jagers. Die kleine groep valt inmiddels in het niet bij het enorm gegroeide leger van natuurliefhebbers.

Maar die natuurliefhebbers hebben niets in te brengen. Zij vertegenwoordigen zo langzamerhand een gigantische economische macht en die macht moeten we gebruiken om de boeren en jagers hun monopolie op de plattelandsnatuur te ontnemen. Jagers roepen tegenwoordig dat alles nu anders is, dat ze een taak hebben en de natuur zorgvuldig beheren. Kletskoek, kraakheldere onzin. Jagen is duur en de jager wil daar wat voor terug hebben. Er bestaat geen andere reden om te gaan jagen dan het eigen plezier van de jager daarin. Een ander "nut" heeft jacht niet. Wie gelooft dat de gemiddelde jager een filantroop is, moet de eerste de beste maar eens goed in de ogen kijken.

Een jubileum is leuk om eens terug te kijken, maar het is glashelder: we zijn er nog lang niet!

**Het bekende
principiële standpunt
"Geen jacht, tenzij..."**